

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан соціально-гуманітарного
Факультету

Оксана ГОМОТЮК

«31» 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. проректора з
науково-педагогічної роботи

Віктор ОСТРОВЕРХОВ

2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ІНІНОТ
Святослав ПИТЕЛЬ

«31» 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «Соціологія»
ступінь вищої освіти – бакалавр
галузь знань – 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність – 053 Психологія
Освітньо-професійна програма – «Психологія»

кафедра психології та соціальної роботи

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (семін.) (год.)	ІРС (год.)	Тренінг, КПІЗ (год.)	Самост. робота студ. (год.)	Разом (год.)	Залік (сем.)
Денна	4	7	28	12	2	8	100	150	7
Заочна	4	7	8	4	-	-	138	150	8

31.08.2023

Тернопіль – ЗУНУ

2023

Робочу програму склав: доцент кафедри психології та соціальної роботи,
к.соціол.н. Біскуп Віталій Степанович

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри психології та соціальної
роботи, протокол № 1 від 28 серпня 2023 р.

Завідувач кафедри психології та
соціальної роботи, д.психол.н., професор

Андрій ГІРНЯК

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності «Психологія»,
протокол № 1 від 30 серпня 2023 р.

Голова групи
забезпечення спеціальності
д.психол.н., професор

Андрій ГІРНЯК

Гарант ОП «Психологія»
д.психол.н., професор

Андрій ГІРНЯК

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «СОЦІОЛОГІЯ»

1. Опис дисципліни «Соціологія»

Дисципліна «Соціологія»	Галузь знань, напрям спеціальність, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 05 – Соціальні та поведінкові науки	Статус дисципліни – вибіркова Мова навчання – українська
Кількість залікових модулів – 3	Спеціальність 053 – Психологія	Рік підготовки: Денна – 4 Заочна - 4 Семестр: Денна – 7 Заочна - 7
Кількість змістових модулів – 3	Освітньо-професійна програма – Психологія	Лекції: Денна – 28 Заочна - 8 Практичні заняття: Денна – 12 Заочна - 4
Загальна кількість годин – 150	Ступінь вищої освіти – бакалавр	Самостійна робота (год.): Денна – 100 Заочна - 138 Індивідуальна робота (год.): Денна – 2 Тренінг, КПЗ Денна – 8
Тижневих годин – 11, з них аудиторних – 3,7		Вид підсумкового контролю – залік

2. Мета і завдання вивчення дисципліни

«Соціологія»

2.1. Мета вивчення дисципліни

Соціологія – багатопланова, фундаментальна дисципліна, яка є базою для досягнення основ людського життя, виступає передумовою формування соціального мислення, початком до наукового обґрунтування та аналізу суспільства, його законів та категорій. Актуальним для сьогодення є використання всієї різноманітності соціологічної думки, за допомогою якої можливе успішне досягнення природи соціальних процесів і структур, всебічного роз'яснення напруженості та конфліктів у суспільстві, різноманітних чинників, котрі так чи інакше, визначають соціальну поведінку людей та розвиток суспільства.

На загальносоціологічному рівні досліджуються проблеми соціально-філософського осмислення найзагальніших питань розвитку та функціонування суспільства у цілому та місця в ньому людини, питання побудови соціальних структур та процесів. Теоретичну соціологію становлять різноманітні концепції, що розглядають усю сферу соціального життя суспільства як соціальну систему, соціальні спільноти, соціальні відносини, процеси, інститути.

Мета курсу – підготовка професійно-компетентного, гуманістично зорієнтованого спеціаліста – з високим рівнем соціологічної грамотності як важливої складової його професійної культури.

2.2. Завдання вивчення дисципліни

Завданням вивчення дисципліни «Соціологія» є структурний розгляд суспільства як цілісної соціальної системи. Вивчення соціології допоможе сформувати у майбутніх спеціалістів соціологічне мислення та культуру, сформувати алгоритм з'ясування природи соціальних процесів та явищ. Опанування курсу передбачає наявність систематичних та ґрунтовних знань із суміжних дисциплін (соціальна психологія, філософія, етика, культурологія, соціоекономіка, акмеологія), цілеспрямовану роботу над вивченням спеціалізованої літератури, активності на лекціях і практичних заняттях, самостійної роботи та виконання індивідуальних завдань.

3. Зміст дисципліни «Соціологія»

Змістовий модуль 1. Загальна соціологічна теорія, як основа формування соціального мислення.

Тема 1. Вступ до соціології. Соціологія як наука про суспільство.

Походження терміну «соціологія». Співвідношення соціології із суміжними науками. Об'єкт та предмет соціології. Структура і рівні соціологічного знання. Визначення поняття «соціальне». Категорії соціології. Функції соціології.

Тема 2. Проблема класифікацій соціологічних теорій і вчень. Позитивізм О. Конта. Теорія суспільного розвитку Г. Спенсера.

Динамізм та множинність соціологічної теорії. Класифікація соціологічних теорій та вчень. Предмет і завдання соціології О. Конта. Позитивізм як обґрунтування науки. Класифікація наук О. Конта. Методи соціології О. Конта. Соціальна статика О. Конта. Соціальна динаміка О. Конта.

Теорія суспільного розвитку Г. Спенсера. Роль держави у житті суспільства та виживання найбільш прилаштованих Г. Спенсера. Вчення Герберта Спенсера про соціальні організації – інститути.

Тема 3. Класики соціології: Е. Дюркгейм та М. Вебер.

Соціальні факти як предмет соціології Е. Дюркгейма. Поняття «аномії» Е. Дюркгейма. Застосування принципів «соціологізму» до дослідження причин самогубства у творчості Е. Дюркгейма.

Категорія «соціальної дії», її найважливіші характеристики М. Вебера. Типи соціальної дії М. Вебера. Теорія раціоналізму та праця М. Вебера "Протестантська етика і дух капіталізму".

Змістовий модуль 2. Вихідні елементи соціального життя. Особистість, як мікромодель суспільного життя.

Тема 4. Вихідні елементи соціального життя: соціальна дія та соціальна взаємодія.

Проблема родового поняття в соціології. Одиначна дія та її складові. Соціальний зв'язок. Різновиди соціальних зв'язків. Сутність соціальної взаємодії. Співпраця і суперництво як типи соціальних взаємодій. Поняття, сутність і специфіка соціальної діяльності. Види соціальної діяльності.

Тема 5. Особистість в системі соціальних взаємодій.

Поняття і сутність соціології особистості. Розмежування понять «людина», «індивід», «особистість», «індивідуальність». Соціальні якості особистості та їх характеристики. Визначення поняття «соціалізація особистості». Агенти і види соціалізації. Соціально-психологічні механізми та процеси соціалізації. Соціальна типологія особистості.

Тема 6. Система соціальних статусів та соціальних ролей. Соціальний контроль.

Суть та значення поняття «соціальний статус». Різновиди соціальних статусів особистості. Особистість та її ролі. Соціальна роль як поведінкова характеристика. Рольові конфлікти особистості. Рольові напруги та шляхи їх подолання. Особистість в системі ролей: проблема свободи та необхідності. Поняття соціального контролю. Види і механізм соціального контролю. Соціальні норми як регулятори соціальної взаємодії. Класифікація соціальних норм. Соціальні санкції та випадки їх застосування. Суть девіантної поведінки, її причини та види.

Тема 7. Мала група та групові ефекти.

Причини об'єднання людей у спільноти. Мала група: основні ознаки та характеристики. Ефекти фасилітації, інгібіції соціальних лінощів або Чому ми буваємо більш або менш успішними. Первинні та вторинні соціальні групи. Формальні і неформальні групи. Референтні групи. Груповий конформізм: ознаки та причини. Етапи трансформації студентської групи. Стадії особистісного становлення члена групи.

Змістовий модуль 3. Суспільство як соціальна система.

Тема 8. Суспільство як соціальна система. Соціальні інститути.

Вплив природи на суспільство. Підходи до вивчення суспільства. Суспільство як соціальна система. Основні підсистеми суспільства. Типологізація суспільств. Суть та визначення поняття «соціальний інститут». Функції та структурні елементи основних соціальних інститутів. Класифікація соціальних інститутів. Формальні й неформальні соціальні інститути. Дисфункції соціальних інститутів. Булінг.

Тема 9. Соціальна стратифікація та соціальна мобільність у суспільстві.

Соціальне життя: проблеми рівності та справедливості. Загальна характеристика теорії соціальної стратифікації. Критерії соціальної стратифікації. Історичні системи соціальної стратифікації. Стратифікаційна теорія Питирима Сорокіна. Середній клас як гарант стабільності суспільного життя. Визначення поняття «соціальна мобільність». Види соціальної мобільності. Особливості соціальної стратифікації в Україні.

Тема 10. Соціальні зміни. Чинники соціальної стабільності та соціальної нестабільності.

Поняття «соціальні зміни». Види соціальних змін. Форми реалізації соціальних змін. Джерела соціальних змін. Теорія джерел соціальних змін Г. Тарда. Технологічні, ідеологічні та наукові чинники соціальних змін. Поняття соціальної стабільності. Чинники соціальної стабільності. Соціальна нестабільність. Соціальні кризи.

**4. Структура залікового кредиту з дисципліни
«Соціологія»**

Денна форма навчання

	Кількість годин					
	Лекції	Практичні заняття	СРС	ІРС	КПЗ/Тренінг	Контрольні заходи
<i>Змістовий модуль 1. Загальна соціологічна теорія як основа формування соціального мислення</i>						
Тема 1. Вступ до соціології. Соціологія як наука про суспільство.	2	1	10	0,5	2	Поточне опитування
Тема 2. Проблема класифікацій соціологічних теорій і вчень. Позитивізм О. Конта. Теорія суспільного розвитку Г. Спенсера.	2	1	10			
Тема 3. Класики соціології: Е. Дюркгем та М. Вебер.	2	1	10			
<i>Змістовий модуль 2. Вихідні елементи соціального життя. Особистість, як мікро модель суспільного життя</i>						
Тема 4. Вихідні елементи соціального життя: соціальна дія та соціальна взаємодія.	2	1	10	0,5	3	Поточне опитування
Тема 5. Особистість в системі соціальних взаємодій.	4	1	10			
Тема 6. Система соціальних статусів та соціальних ролей. Соціальний контроль.	4	1	10			
Тема 7. Мала група та групові ефекти.	2	1	10			
<i>Змістовий модуль 3. Суспільство як соціальна система</i>						
Тема 8. Суспільство як соціальна система. Соціальні інститути.	4	2	10	1	3	Поточне опитування
Тема 9. Соціальна стратифікація та соціальна мобільність у суспільстві.	4	2	10			
Тема 10. Соціальні зміни. Чинники соціальної стабільності та соціальної нестабільності.	2	1	10			
Разом	28	12	100	2	8	

Заочна форма навчання

	Кількість годин		
	Лекції	Практичн і заняття	СРС
<i>Змістовий модуль 1. Загальна соціологічна теорія як основа формування соціального мислення</i>			
Тема 1. Вступ до соціології. Соціологія як наука про суспільство.	1	1	14
Тема 2. Проблема класифікацій соціологічних теорій і вчень. Позитивізм О. Конта. Теорія суспільного розвитку Г. Спенсера.	-	-	14
Тема 3. Класики соціології: Е. Дюркгем та М. Вебер.	1	-	14
<i>Змістовий модуль 2. Вихідні елементи соціального життя. Особистість, як мікро модель суспільного життя</i>			
Тема 4. Вихідні елементи соціального життя: соціальна дія та соціальна взаємодія.	1	-	12
Тема 5. Особистість в системі соціальних взаємодій.	1	1	14
Тема 6. Система соціальних статусів та соціальних ролей. Соціальний контроль.	1	1	14
Тема 7. Мала група та групові ефекти.	1	-	14
<i>Змістовий модуль 3. Суспільство як соціальна система</i>			
Тема 8. Суспільство як соціальна система. Соціальні інститути.	1	-	14
Тема 9. Соціальна стратифікація та соціальна мобільність у суспільстві.	1	1	14
Тема 10. Соціальні зміни. Чинники соціальної стабільності та соціальної нестабільності.	-	-	14
Разом	8	4	138

5. Тематика практичних занять.

Змістовий модуль 1. Загальна соціологічна теорія як основа формування соціального мислення.

Тема 1. Соціологія як наука про суспільство.

Мета: виробити у студентів соціологічну уяву, яка б дозволила б їм звільнитися від поглядів на соціологію як науку, що займається проведенням досліджень та вивченням громадської думки.

Питання для обговорення:

1. Походження терміну «соціологія». Співвідношення соціології із суміжними науками.
2. Об'єкт та предмет соціології.
3. Категорії соціології. Визначення поняття «соціальне». Підходи до розуміння соціальної реальності.
4. Функції соціології.

Тема 2. Проблема класифікацій соціологічних теорій і вчень. Позитивізм О. Конта. Теорія суспільного розвитку Г. Спенсера.

Мета: сприяти підвищенню якості знань студентів, можливості використовувати концептуальний матеріал, накопичений соціологічною думкою, для вироблення у студентів теоретичної парадигми соціального мислення.

1. Динамізм та множинність соціологічної теорії. Класифікація соціологічних теорій та вчень.
2. Предмет і завдання соціології О. Конта. Позитивізм як обґрунтування науки.
3. Класифікація наук О. Конта. Методи соціології О. Конта.
4. Соціальна статика О. Конта. Соціальна динаміка О. Конта.
5. Теорія суспільного розвитку Г. Спенсера.
6. Роль держави у житті суспільства та виживання найбільш прилаштованих Г. Спенсера.
7. Вчення Герберта Спенсера про соціальні організації – інститути.

Тема 3. Класики соціології: Е. Дюркгейм та М. Вебер.

Мета: ознайомлення студентів з класикою соціологічної думки, вивчення основних теоретичних напрацювань основоположників соціології.

Питання для обговорення:

1. Соціальні факти як предмет соціології Е. Дюркгейма.
2. Поняття «аномії» Е. Дюркгейма.
3. Застосування принципів «соціологізму» до дослідження причин самогубства у творчості Е. Дюркгейма.
4. Категорія «соціальної дії», її найважливіші характеристики М. Вебера. Типи соціальної дії М. Вебера.
5. Теорія раціоналізму та праця М. Вебера "Протестантська етика і дух капіталізму".

Змістовий модуль 2. Вихідні елементи соціального життя. Особистість як мікро модель суспільного життя.

Тема 5. Соціальна дія та соціальна взаємодія. Поняття, сутність і специфіка соціальної діяльності. Специфіка соціальної поведінки.

Мета: Ознайомити студентів з основними базовими характеристиками соціального життя, проаналізувати вихідні елементи соціальної реальності та закласти фундамент для більш глибокого розуміння основ соціології.

Питання для обговорення:

1. Проблема родового поняття в соціології. Одиначна дія та її основні складові елементи.
2. Соціальний зв'язок. Основні елементи соціального зв'язку. Різновиди соціальних зв'язків: соціальні контакти та соціальна взаємодія.
3. Сутність соціальної взаємодії. Умови виникнення соціальної взаємодії за П. Сорокіним.

4. Поняття, сутність і специфіка соціальної діяльності. Структура і види соціальної діяльності.
5. Соціальна поведінка та умови її протікання.

Тема 4. Вихідні елементи соціального життя: соціальна дія та соціальна взаємодія.

Мета: охарактеризувати причини об'єднання людей у спільноти, здійснити аналіз множини соціальних спільнот у суспільстві, визначити причини їх виникнення, закономірності функціонування та роль у суспільному житті.

Питання для обговорення:

1. Причини об'єднання людей у спільноти.
2. Проблема родового поняття в соціології. Одиначна дія та її складові.
3. Соціальний зв'язок. Різновиди соціальних зв'язків. Сутність соціальної взаємодії.
4. Співпраця і суперництво як типи соціальних взаємодій.
5. Поняття, сутність і специфіка соціальної діяльності. Види соціальної діяльності.

Тема 5. Особистість в системі соціальних зв'язків.

Мета: Розкрити сутність соціологічних теорій особистості, типології особистості як конкретної методики дослідження. Розглянути закономірності соціалізації як процесу включення індивіда до системи суспільних зв'язків, особливості життєвого шляху особистості.

Питання для обговорення:

1. Поняття і сутність соціології особистості. Специфіка соціологічного погляду на проблему вивчення особистості. Предмети та об'єкти соціології особистості.
2. Розмежування понять: людина, індивід, особистість, індивідуальність.
3. Характерні риси особистості та її структура як соціологічної категорії.
4. Соціальні якості особистості та їх аналіз.
6. Соціалізація особистості. Механізми, агенти та інститути соціалізації.

Тема 6. Система соціальних статусів та соціальних ролей.

Мета: розкрити значення понять «соціальний статус» та «соціальна роль», показати взаємозв'язок між індивідом та суспільством.

Питання для обговорення:

1. Суть та значення поняття “соціальний статус”.
2. Різновиди соціальних статусів особистості.
3. Особистість та її ролі. Соціальна роль як поведінкова характеристика.
4. Рольові конфлікти особистості. Рольові напруги та шляхи їх подолання.
5. Особистість в системі ролей: проблема свободи та необхідності.
6. Поняття соціального контролю. Види і механізм соціального контролю.
7. Соціальні норми як регулятори соціальної взаємодії. Класифікація соціальних норм.
8. Соціальні санкції та випадки їх застосування.
9. Суть девіантної поведінки, її причини та види.

Тема 7. Мала група: сутність, типи, основні характеристики.

Мета: визначити основні структурні елементи малої групи, її функції та завдання, механізми впливу малої групи на життєдіяльність індивідів.

Питання для обговорення:

1. Причини об'єднання людей у спільноти.
2. Мала група: основні ознаки та характеристики.
3. Ефекти фасилітації, інгібіції соціальних ліноців або Чому ми буваємо більш або менш успішними.
4. Первинні та вторинні соціальні групи. Формальні і неформальні групи. Референтні групи.
5. Груповий конформізм: ознаки та причини.
6. Етапи трансформації студентської групи. Стадії особистісного становлення члена групи.

Змістовий модуль 3. Суспільство як соціальна система.

Тема 8. Суспільство: сутність, типи, тенденції розвитку. Соціальні інститути.

Мета: пізнати, осмислити сутність, основні засади функціонування суспільства як соціального феномену, розкрити сутність соціальних інститутів, які організують спільну діяльність людей, регулюють використання матеріальних і духовних ресурсів, необхідних для задоволення соціальних потреб.

Питання для обговорення:

1. Вплив природи на суспільство.
2. Підходи до вивчення суспільства. Суспільство як соціальна система.
3. Основні підсистеми суспільства.
4. Типологізація суспільств.
5. Суть та визначення поняття «соціальний інститут». Функції та структурні елементи основних соціальних інститутів.
6. Класифікація соціальних інститутів. Формальні й неформальні соціальні інститути.
7. Дисфункції соціальних інститутів. Булінг

Тема 9. Соціальна стратифікація та соціальна мобільність у суспільстві.

Мета: Розглянути соціальну диференціацію, яка передбачає розчленування соціального цілого на взаємозалежні елементи, усвідомити різноманітність підходів у визначенні сутності стратифікації, розглянути процеси переміщення між ієрархічно і функціонально організованими елементами соціальної структури.

Питання для обговорення:

1. Соціальне життя: проблеми рівності та справедливості.
2. Загальна характеристика теорії соціальної стратифікації. Критерії соціальної стратифікації.
3. Історичні системи соціальної стратифікації.
4. Стратифікаційна теорія Пителима Сорокіна.
5. Середній клас як гарант стабільності суспільного життя. Визначення поняття «соціальна мобільність».
6. Види соціальної мобільності. Особливості соціальної стратифікації в Україні.

Тема 10. Соціальні зміни. Чинники соціальної стабільності та соціальної нестабільності.

Мета: розглянути як розвивається соціальний об'єкт, які особливості його змін, яка його еволюція. З позицій наукового аналізу дати характеристику джерел та чинників соціальних трансформацій.

Питання для обговорення:

1. Поняття «соціальні зміни».
2. Види соціальних змін. Форми реалізації соціальних змін.
3. Джерела соціальних змін. Теорія джерел соціальних змін Г. Тарда.
4. Технологічні, ідеологічні та наукові чинники соціальних змін.
5. Поняття соціальної стабільності. Чинники соціальної стабільності.
6. Соціальна нестабільність. Соціальні кризи.

6. Комплексне практичне індивідуальне завдання

Методичні поради щодо виконання КППЗ

КППЗ виконується студентами у формі написання реферату. Написання і захист реферату є важливою формою самостійної навчальної діяльності студентів. У «Глумачному словнику української мови» дається таке визначення: «**Реферат** (від лат. Referrate – доповідати, повідомляти) – 1) короткий усний або письмовий виклад наукової праці, результатів наукового дослідження, змісту книги, статті та ін.; 2) доповідь на будь-яку тему, написана, зроблена на основі критичного огляду літературних та інших джерел». У зв'язку з цим навчальний реферат – це самостійна творча робота студента, що засвідчує його знання соціологічної літератури з цієї теми, розуміння основних підходів до вирішення наукової і практичної проблеми, а також

відображає власні професійні погляди майбутнього фахівця і демонструє його вміння усвідомлювати особливості соціальної дійсності на основі теоретичних знань.

Написання реферату – це творчий процес, до того ж з'являється чудова нагода для наукового самовираження і самоствердження перед однокурсниками і викладачем. Тому, перш ніж братися за реферат, спочатку важливо розібратися, яку справжню мету Ви ставите перед собою (повідомити інших про свої оригінальні ідеї, повправлятися в написанні наукових текстів тощо).

У процесі роботи над рефератом можна виділити чотири етапи:

Вступний – вибір теми, складання списку літератури для опрацювання, початок її вивчення, розробка плану і написання вступу.

Основний – детальне опрацювання літератури, робота над змістом і висновками реферату.

Прикінцевий – оформлення реферату, самокритична оцінка його змісту і виправлення виявлених недоліків.

Захист реферату (під час семінарського заняття, на студентській конференції).

При написанні реферату слід врахувати такі вимоги.

Структура реферату

Структура реферату містить такі елементи:

- титульна сторінка;
- план;
- вступ;
- основна частина (розділи, пункти і підпункти);
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки.

Вимоги до оформлення реферату

- набір тексту здійснюється стандартним 14 шрифтом Times New Roman;
- назви розділів краще набирати 14-им шрифтом (усі великі напівжирні), а пункти і підпункти виділяти напівжирним курсивом;
- міжрядковий інтервал – 1,5;
- відступ в абзацах – 1,25 см;
- текст реферату необхідно друкувати, залишаючи береги таких розмірів: лівий – 25 мм, правий – 15 мм, верхній – 20 мм, нижній – 20 мм;
- нумерація сторінок зверху посередині;
- обсяг реферату – 15-20 сторінок.

Робота оцінюється за 100-бальною шкалою, а також визначається підсумкова оцінка (як середня арифметична із проміжних оцінок).

Варіанти завдань

1. Поняття, об'єкт та предмет соціології.
2. Роль і функції соціології в суспільстві.
3. Самогубство як соціологічна проблема: індивідуальний вибір чи наказ суспільства.
4. Статусно-рольова теорія як пояснення індивідуального життя через призму соціологічного погляду.
5. Мала група: конфлікти та співробітництво.
6. Українське суспільство: шлях в нікуди чи глобальний прорив.
7. Проблеми соціальної мобільності: зачинені двері чи безмежний світ.
8. Основні стратифікаційні системи та їх характеристики.
9. Стабільність соціальних інституційний як основа розвитку соціальної системи.
10. Різноманіття соціальних характерів та типів особистості.
11. Проблема революційних та реформаційних змін: вибір пріоритетів.
12. Україна на шляху до постіндустріального суспільства.
13. Суспільство як соціальна система та його структурні компоненти.
14. Соціологічний аналіз повсякденного життя.
15. Соціальна типологія особистості як віддзеркалена сутність суспільства.

16. Суспільство у розрізі історичного розвитку: підходи до типізації.
17. Соціологічні теорії середнього рівня: портрет суспільства очима соціолога.
18. Множина соціальних груп та соціальних спільнот як посередників між індивідом та суспільством.
19. Різноманіття підходів до причин виникнення та сутності суспільства як реальності особливого виду.
20. Роль окремої особистості у суспільному розвитку.
21. Макс Вебер як засновник розуміючої соціології.
22. Соціологічна спадщина Огюста Конта.
23. Ідея еволюційного розвитку Герберта Спенсера.
24. Методологія соціологічного реалізму Еміля Дюркгейма.
25. Теорія еліт Вільфреда Парето.
26. Карл Маркс та марксизм у соціологічній теорії.
27. Огляд сучасних соціологічних теорій та їх аналіз.
28. Структурні компоненти суспільства.
29. Людина як об'єкт, суб'єкт та продукт соціалізації.
30. Стратифікація і класова структура суспільства.
31. Ознаки маргінального суспільства та особистості, як маргінала.
32. Соціальні проблеми розвитку сучасного українського суспільства.
33. Студентство і його соціальна роль у житті суспільства.
34. Латентні та явні функції соціальних інститутів.
35. Освіта, як соціальний інститут та її сучасний стан в Україні.
36. Бідність, як глобальна проблема людства.
37. Девіантна поведінка та соціальний контроль.
38. Молодіжні проблеми: класифікація та підходи до їх вирішення.

Критерії оцінювання реферату

Викладене розуміння реферату як цілісного авторського тексту визначає критерії його оцінювання: новизна змісту; обґрунтованість вибору джерел; ступінь розкриття сутності питання; дотримання вимог до оформлення.

Новизна змісту:

- а) актуальність теми дослідження;
- б) новизна й самостійність у постановці проблеми, формулювання нового аспекту відомої проблеми у встановленні нових зв'язків (міжпредметних, внутрішньопредметних, інтеграційних);
- в) уміння працювати з дослідженнями, аналітичною літературою, систематизувати й структурувати матеріал;

г) наявність авторської позиції, самостійність оцінок і суджень;

д) стильова єдність тексту.

Ступінь розкриття сутності питання:

- а) відповідність плану темі реферату;
- б) відповідність змісту й плану реферату;
- в) повнота й глибина знань з теми;
- г) обґрунтованість способів і методів роботи з матеріалом;
- е) уміння узагальнювати, робити висновки, зіставляти різні точки зору по одному питанню (проблемі).

Обґрунтованість вибору джерел:

а) оцінка використаної літератури: чи розглянуті найбільш відомі роботи з теми дослідження (у т.ч. журнальні публікації останніх років, останні статистичні дані, довідки й т.д.).

Дотримання вимог до оформлення:

- а) правильність оформлення посилання на використану літературу, список літератури;
- б) оцінка грамотності й культури викладу (у т.ч. орфографічної, пунктуаційної, стилістичної культури), володіння термінологією;
- в) дотримання вимог до обсягу реферату.

90-100 (A) відмінно	Виконані всі вимоги до написання й захисту реферату: позначені проблема й обґрунтована її актуальність, зроблений аналіз різних точок зору на проблему й логічно викладена власна позиція, сформульовані висновки, тема розкрита повністю, витриманий обсяг, дотримані вимоги до зовнішнього оформлення, дані правильні відповіді на додаткові питання.
85–89 (B) добре	Виконані всі формальні вимоги до написання й захисту реферату: витриманий обсяг, дотримані вимоги до зовнішнього оформлення. Проблема позначена, але не достатньо обґрунтована її актуальність, зроблений короткий аналіз різних точок зору на проблему й викладена власна позиція, сформульовані висновки, тема розкрита достатньо повно, дані правильні відповіді на додаткові питання.
75-84 (C) добре	Основні вимоги до реферату і його захисту виконані, але при цьому допущені деякі недоліки. Не обґрунтовано актуальність проблеми, висновки не чіткі. Наявні певні неточності у викладенні матеріалу. Вимоги щодо оформлення дотримано.
65-74 (D) задовільно	Основні вимоги до реферату і його захисту виконані, але при цьому допущені недоліки. Зокрема, є неточності у викладі матеріалу; відсутня логічна послідовність у судженнях; не витриманий обсяг реферату; є недоліки в оформленні; на додаткові питання при захисті дані неповні відповіді.
60-64 (E) задовільно	Є істотні відступи від вимог до реферування. Зокрема: тема розкрита лише частково; допущені фактичні помилки в змісті реферату або при відповіді на додаткові питання; під час захисту відсутній висновок.
35-59 (X) незадовільно	Тема реферату не розкрита, виявляється істотне незрозуміння проблеми.

7. Проведення тренінгу.

Тема тренінгу «Формування навичок асертивної поведінки»

Актуальність: Тренінг дозволяє значно підвищити впевненість в собі, що сприяє появі внутрішньої свободи. Значно полегшується контакт і взаємодія з іншими людьми.

Цілі тренінгу:

- Розширення зони впевненої активності;
- встановлення контролю над агресивністю і непевністю;
- розвиток навичок прийняття самостійних рішень та відповідальності за них;
- відстоювання основоположних прав особистості;

Методи: Застосовуються класичні та сучасні технології тренінгової.

План тренінгу:

- Формування первинної зони контролю агресії, непевності, асертивності.
- Моделювання досягнутих результатів та рольові ігри.
- Формування первинної зони розрізнення та вибору залежності і незалежності від сторонньої думки.
- Дослідження ірраціональних установок. Формування ресурсів впевненої поведінки (мова, жести і т.п.)
- Контроль над ірраціональними переконаннями що лежать в основі непевності.
- Формування ресурсів впевненої поведінки.
- Формування навичок відстоювання прав особистості.

- Системна мотивація до збереження і розвитку асертивності.

8. Самостійна робота студентів

Зміст самостійної роботи в межах дисциплін «Соціологія» визначається робочою навчальною програмою дисципліни та методичними рекомендаціями.

Самостійна робота над навчальною дисципліною «Соціологія» включає:

- опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу;
- вивчення окремих тем або питань, що передбачені для самостійного опрацювання;
- поглиблене вивчення літератури на задану тему та пошук додаткової інформації;
- підготовка до виступу на практичних заняттях;
- опрацювання та підготовку огляду опублікованих у фахових та інших виданнях статей;
- підготовка та оформлення схем, таблиць, презентацій тощо.

Тема	К-сть год.	Форма виконання
Змістовий модуль 1. Загальна соціологічна теорія як основа формування соціального мислення		
Тема 1. Вступ до соціології. Соціологія як наука про суспільство.	10	Конспект уривку наукової Яна Щепанського «Елементарні поняття соціології» (Загальна соціологія: [хрестоматія] / концепція, упоряд., перекл. А. В. Фурман, В. С. Біскуп, О. С. Морщакова. Київ : Видавництво Ліра-К, 2019. С.162-185)
Тема 2. Проблема класифікацій соціологічних теорій і вчень. Позитивізм О. Конта. Теорія суспільного розвитку Г. Спенсера.	10	Конспект уривку наукової праці Огюста Конта «Основний дух позитивізму ((Загальна соціологія: [хрестоматія] / концепція, упоряд., перекл. А. В. Фурман, В. С. Біскуп, О. С. Морщакова. Київ : Видавництво Ліра-К, 2019. С.10-23)
Тема 3. Класики соціології: Е. Дюркгем та М. Вебер.	10	Конспект уривку наукової праці Еміля Дюркгейма Що таке соціальний факт. (Загальна соціологія: [хрестоматія] / концепція, упоряд., перекл. А. В. Фурман, В. С. Біскуп, О. С. Морщакова. Київ : Видавництво Ліра-К, 2019. С.57-68)
Змістовий модуль 2. Вихідні елементи соціального життя. Особистість як мікро модель суспільного життя.		
Тема 4. Вихідні елементи соціального життя: соціальна дія та соціальна взаємодія.	10	Складання глосарію термінів до теми
Тема 5. Особистість в системі соціальних взаємодій.	10	Підготовка презентації «Соціалізація особистості. Механізми, агенти та інститути соціалізації
Тема 6. Система соціальних статусів та соціальних ролей. Соціальний контроль.	10	Складання схеми «Види та форми соціальних санкцій»
Тема 7. Мала група та групові ефекти.	10	Опанування методики: Індекс згуртованості малої групи
Тема 9. Система соціальних статусів та	10	Підготовка повідомлення «Проблема

соціальних ролей.		свободи та необхідності в індивідуальному житті»
Змістовий модуль 3. Суспільство як соціальна система		
Тема 8. Суспільство як соціальна система. Соціальні інститути.	10	Конспект наукової праці Дугласа Нортон Вступ до проблеми інститутів та інституційних змін (Загальна соціологія: [хрестоматія] / концепція, упоряд., перекл. А. В. Фурман, В. С. Біскуп, О. С. Морщакова. Київ : Видавництво Ліра-К, 2019. С.162-185)
Тема 9. Соціальна стратифікація та соціальна мобільність у суспільстві.	10	Конспект уривку наукової праці Ентоні Гідденса Структура і структурація (Загальна соціологія: [хрестоматія] / концепція, упоряд., перекл. А. В. Фурман, В. С. Біскуп, О. С. Морщакова. Київ : Видавництво Ліра-К, 2019. С.149-185)
Тема 10. Соціальні зміни. Чинники соціальної стабільності та соціальної нестабільності.	10	Конспект уривку наукової праці Еверета Роджерса Елементи дифузії (Загальна соціологія: [хрестоматія] / концепція, упоряд., перекл. А. В. Фурман, В. С. Біскуп, О. С. Морщакова. Київ : Видавництво Ліра-К, 2019. С.319-336)
Всього	100	

9. Методи навчання

У навчальному процесі застосовуються: лекції, практичні та індивідуальні заняття, консультації, самостійна робота, робота у групах, метод опитування, тестування, реферування, виконання КППЗ.

10. Засоби оцінювання та демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Соціологія» використовуються наступні методи оцінювання навчальної роботи студента:

- поточне тестування та опитування;
- підсумкове тестування по кожному змістовому модулю;
- підсумкова контрольна робота;
- оцінювання виконання КППЗ;
- залік.

11. Політика оцінювання

1. Пропущені заняття з поважних причин мають бути підтверджені офіційним документом (лікарняним листом, довідкою з деканату тощо). У випадку, якщо кількість пропущених занять з поважних причин становить більше 50%, студент зобов'язаний самостійно опрацювати пропущені теми і звітуватись перед викладачем у встановленому порядку.

2. Починаючи з другого заняття, на якому студент був відсутній без поважних причин, він зобов'язаний його відпрацювати у встановленому порядку.

3. Якщо студент на практичному занятті отримав незадовільну оцінку (1-59 балів) він зобов'язаний ліквідувати заборгованість у встановленому порядку.

4. У випадку не ліквідованої заборгованості (п. 1-3) студент не допускається до проміжного та підсумкового контролю знань.

5. Порядок ліквідації заборгованостей пропущених занять погоджується між викладачем та студентом і може бути виконана у вигляді усної переписки, підготовки короткого повідомлення на практичному занятті чи розгорнутого реферату на певну тему.

6. У випадку, якщо на одному з проміжних контролів знань (М1, КР, КПЗ) студент отримав незадовільну оцінку (1-59 балів), він зобов'язаний ліквідувати заборгованість до дати наступного контролю знань, але не пізніше, ніж за 3 три дні до цієї дати. Модуль 1, пропущений без поважних причин чи складений у діапазоні від 1 до 59 балів, оцінюється у діапазоні від 1 до 70 балів, з поважних причин – у діапазоні від 1 до 100 балів. Допуск до переписки ректорської контрольної роботи, пропущеної без поважних причин чи складеної на незадовільну оцінку, здійснюється по заяві, яка візується першим проректор ЗУНУ і оцінюється не вище ніж у 60 балів. Якщо відсутність на КР була з поважних причин, допуск до її написання здійснюється по заяві, яка візується першим проректор ЗУНУ і оцінюється у діапазоні від 1 до 100 балів. У випадку не здачі студентом попереднього модульного завдання до наступного він не допускається.

Поточна успішність студента враховується під час оцінювання проміжного та підсумкового контролю знань.

Форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Соціологія» визначається як середньозважена величина, в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3
30%	40%	30%
1. Усне опитування під час занять (4 теми по 5 балів = 20 балів). 2. Письмова робота 80 балів	1. Усне опитування під час занять (6 тем по 5 балів = 30 балів). 2. Письмова робота 70 балів	1. Написання КПЗ, яке включає: аналіз соціальної реальності, проведення конкретного соціологічного дослідження = 60 балів 2. Захист КПЗ = 30 балів 3. Оцінка за тренінг = 10 балів

Шкала оцінювання:

За шкалою Університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	задовільно	D (задовільно)
60–64		E (достатньо)
35–59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1–34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1.	Мультимедійний проектор BENQ MX711	1-10
2.	Плазмова панель LE-60 PY2R	1-10
3.	Прикладне програмне забезпечення загального призначення (засоби Microsoft Office)	1-10
4.	Ноутбук Asus X51L	1-10
5.	Комп'ютерна програма «MakeformWin» – система вводу даних соціологічних опитувань, на інформаційних носіях	10
6.	Комп'ютерна програма «OCA for Windows» – професійне середовище для роботи із «сирими даними» маркетингових та соціологічних досліджень, на інформаційних носіях.	10
7.	Інтерактивні он-лайн платформи: Moodle, Padlet, Zoom.	1-10

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Агенти соціальних змін у суспільстві нестійкої інституційності. Злобіна, О. (ред.). Колективна монографія. Київ: Інститут соціології НАН України, 2022. 330 с.
2. Гіденс Е. Соціологія. К.: Основи. 1999. 726 с.
3. Загальна соціологія: [хрестоматія] / концепція, упоряд., перекл. А. В. Фурман, В. С. Біскуп, О. С. Морщакова. Київ : Видавництво Ліра-К, 2019. 354 с.
4. Захарченко М.В., Погорілий О.І. Історія соціології: від античності до початку ХХ ст. К.,1993.
5. Історія соціології (у 2-х кн.) [Електронний ресурс] : навчальний посібник / О. А. Рахманов, С. С. Бульбенюк, Ю. М. Манелюк. К. : КНЕУ, 2017. 279 с.
6. Підходи до класового аналізу. За ред. Е. О. Райта; переклад з англ. О. Симончук. Київ : Інститут соціології НАН України, 2019. 287 с.
7. Соціологія: навчальний посібник для студентів усіх спеціальностей денної форми навчання, що вивчають «Соціологію» / О. В. Горпинич, О. Ю. Клименко, Л. М. Москаленко, М. С. Труш, В. Ф. Ятченко. Київ : ДУТ, 2019. 235 с.
8. Соціологія: теорії середнього рівня: навчальний посібник / за наук. ред. Ю. Ф. Пачковського [Н. В. Коваліско, Т. Д. Лапан, Н. Й. Черниш та ін.]. Київ : «Каравела», 2020. 356 с.
9. Титаренко О. Соціологія. Навчальний посібник. Дакор. 2020. 210 с.
10. Anthony Giddens, Mitchell Duneier Richard P. Appelbaum Deborah Carr. Introduction to Sociology. W. W. Norton & Company; Seagull Twelfth edition. 2021. 984 p.
11. Aronson Elliot. Social psychology. Elliot Aronson, Timothy D. Wilson, Robin M. Akert, Samuel R. Sommers. Ninth Edition. 624 p. URL: https://www.booksfree.org/wp-content/uploads/2022/04/Social-Psychology-9th-Edition-by-Aronson-Wilson-Akert-Sommers-booksfree.org_.pdf
12. Baron Robert A. Social psychology. Robert A. Baron, Nyla R. Branscombe. 13th ed. 539 p. URL: https://www.booksfree.org/wp-content/uploads/2022/04/Social-Psychology-13th-Edition-by-Robert-and-Nyla-R-booksfree.org_.pdf
13. Maxine P. Atkinson Kathleen Odell Korgen. Social Problems: Sociology in Action. SAGE Publications, Inc; 1st edition. 2020. 400 p.